

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ ഉദ്ധവഗീതാസു

॥ ഷഷ്ഠാധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ ഷഷ്ഠാധ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ബദ്ധോ മുക്ത ഇതി വ്യാഖ്യാ ഗുണതോ മേ ന വസ്തുതഃ |
ഗുണസ്യ മായാമൂലത്വാന മേ മോക്ഷോ ന ബന്ധനം || 6.1 ||

ശോകമോഹൗ സുഖം ദുഃഖം ദേഹാപത്തിശ്ച മായയാ |
സ്വപ്നോ യഥാജ്ഞാനഃ പ്രാതിഃ സംസൃതിർന തു വാസ്തവി || 6.2 ||

വിദ്യാവിദ്യേ മമ തനു വിദ്യാധാവ ശരീരിണാം |
മോക്ഷബന്ധകരീ ആദ്യേ മായയാ മേ വിനിർമിതേ || 6.3 ||

ഏകസ്യേവ മമാംശസ്യ ജീവസ്യേവ മഹാമതേ |
ബന്ധോഽസ്യാവിദ്യയാനാദിർവിദ്യയാ ച തഥേതരഃ || 6.4 ||

അഥ ബദ്ധസ്യ മുക്തസ്യ വൈലക്ഷണ്യം വദാമി തേ |
വിരുദ്ധധർമിണോസ്താത സ്ഥിതയോരേകധർമിണി || 6.5 ||

സുപർണാവേതൗ സദ്യശൗ സഖായൗ
യദ്യുച്ഛയൈതൗ കൃതനീഡൗ ച വ്യക്തേ |
ഏകസ്തയോഃ ഖാദതി പിപലാന -
മന്യോ നിരന്നോപി ബലേന ഭൂയാൻ || 6.6 ||

ആത്മാനമന്യം ച സ വേദ വിദ്വാ -
നപിപലാദോ ന തു പിപലാദഃ |
യോഽവിദ്യയാ യുക്തസ തു നിത്യബദ്ധോ
വിദ്യാമയോ യഃ സ തു നിത്യമുക്തഃ || 6.7 ||

ദേഹസ്ഥോപി ന ദേഹസ്ഥോ വിദ്വാൻ സ്വപ്നാദ് യഥോത്ഥിതഃ |
അദേഹസ്ഥോപി ദേഹസ്ഥഃ കുമതിഃ സ്വപ്നദൃഗ് യഥാ || 6.8 ||

ഇന്ദ്രിയൈരിന്ദ്രിയാർഥേഷു ഗുണൈരപി ഗുണേഷു ച |
ഗൃഹ്യമാണേഷ്ചഹം കുർയാന്ന വിദ്വാൻ യസ്ത്വവിക്രിയഃ || 6.9 ||

ദൈവാധീനേ ശരീര്യേന്ദ്രിൻ ഗുണഭാവേന കർമണാ |
വർത്തമാനോബുധസ്തത്ര കർതാസ്തീതി നിബദ്ധ്യതേ || 6.10 ||

ഏവം വിരക്തഃ ശയന ആസനാടനമജ്ജനേ |
ദർശനസ്തർശനഘ്രാണ ഭോജനശ്രവണാദിഷു || 6.11 ||

ന തഥാ ബദ്ധ്യതേ വിദ്വാംസ്തത്ര തത്രാദയൻ ഗുണാൻ |
പ്രകൃതിസ്ഥോപ്യസംസക്തോ യഥാ ഖം സവിതാനിലഃ || 6.12 ||

വൈശാരദ്യേഷയാസംഗശിതയാ ചിന്നസംശയഃ |
പ്രതിബുദ്ധ ഇവ സ്വപ്നാനാനാത്വാദ് വിനിവർത്തതേ || 6.13 ||

യസ്യ സൂർവീതസങ്കൽപാഃ പ്രാണേന്ദ്രിയർനനോധിയാം |
വൃത്തയഃ സ വിനിർമുക്തോ ദേഹസ്ഥോപി ഹി തദ്ഗുണൈഃ || 6.14 ||

യത്യാത്മാ ഹിംസ്യതേ ഹിംസ്രൈർയേന കിഞ്ചിദ് യദൃച്ഛയാ |
അർച്യതേ വാ ക്വചിത്തത്ര ന വ്യതിക്രിയതേ ബുധഃ || 6.15 ||

ന സ്തുവീത ന നിന്ദേത കുർവതഃ സാധ്യസാധു വാ |
വദതോ ഗുണഭോഷാഭ്യാം വർജ്ജിതഃ സമദൃങ്മുനിഃ || 6.16 ||

ന കുർയാന്ന വദേത് കിഞ്ചിന്ന ധ്യായേത് സാധ്യസാധു വാ |
ആത്മാരാമോനയാ വൃത്തയാ വിചരേജ്ജഡവൻമുനിഃ || 6.17 ||

ശബ്ദബ്രഹ്മണി നിഷ്ണാതോ ന നിഷ്ണായാത് പരേ യദി |
ശ്രമസ്തസ്യ ശ്രമഫലോ ഹ്യധേനുമിവ രക്ഷതഃ || 6.18 ||

ഗാം ദുഗ്ധദോഹാമസതീം ച ഭാർയാം
 ദേഹം പരാധീനമസത്പ്രജാം ച |
 വിത്തം തൃതീർഥീകൃതമംഗ വാചം
 ഹീനാം മയാ രക്ഷതി ദുഃഖദുഃഖീ || 6.19 ||

യസ്യാം ന മേ പാവനമംഗ കർമ്മ
 സ്ഥിത്യുദ്ഭവപ്രാണനീരോധമസ്യ |
 ലീലാവതാരേപ്ലിതജന്മ വാ സ്യാദ് -
 വസ്യാം ഗിരം താം ബിഭൃയാന്ന ധീരഃ || 6.20 ||

ഏവം ജിജ്ഞാസയാപോഹ്യ നാനാത്വഭ്രമമാത്മനി |
 ഉപാരമേത വിരജം മനോ മയൂർപ്യ സർവഗേ || 6.21 ||

യദ്യനീശോ ധാരയിതും മനോ ബ്രഹ്മണി നിശ്ചലം |
 മയി സർവാണി കർമാണി നിരപേക്ഷഃ സമാചര || 6.22 ||

ശ്രദ്ധാലൂർമേ കമാഃ ശൃൺവൻ സുഭദ്രാ ലോകപാവനീഃ |
 ഗായന്നനുസ്മരൻ കർമ്മ ജന്മ ചാഭിനയൻ മുഹൂഃ || 6.23 ||

മദർഥേ ധർമ്മകാമാർത്ഥാനാചരൻ മദപാശ്രയഃ |
 ലഭതേ നിശ്ചലാം ഭക്തിം മയൂദ്ധവ സനാതനേ || 6.24 ||

സത്സംഗലബ്ധയാ ഭക്ത്യാ മയി മാം സ ഉപാസിതാ |
 സ വൈ മേ ദർശിതം സദ്ഭിരഞ്ജസാ വിനതേ പദം || 6.25 ||

ശ്രീഉദ്ധവ ഉവാച
 സാധുസ്തവോത്തമശ്ലോക മതഃ കീദൃഗ്വിധഃ പ്രഭോ |
 ഭക്തിസ്ത്വയുപയുജ്യേത കീദൃശീ സദ്ഭിരാഭ്യതാ || 6.26 ||

ഏതൻമേ പുരുഷാധ്യക്ഷ ലോകാധ്യക്ഷ ജഗത്പ്രഭോ |
 പ്രണതായാനുരക്തായ പ്രപന്നായ ച കഥ്യതാം || 6.27 ||

ത്വം ബ്രഹ്മ പരമം വ്യോമ പുരുഷഃ പ്രകൃതേഃ പരഃ |
അവതീർണ്ണോസി ഭഗവൻ സ്യേഷ്ഠാപാത്തപൃഥ്വപുഃ || 6.28 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
കൃപാലുരകൃതദ്രോഹസ്തിതിക്ഷുഃ സർവദേഹിനാം |
സത്യസാരോന്മവദ്യാത്മാ സമഃ സർവോപകാരകഃ || 6.29 ||

കാമൈരഹതധീർദാന്തോ മൃദുഃ ശുചിരകിഞ്ചനഃ |
അനീഹോ മിതഭുക് ശാന്തഃ സ്ഥിരോ മച്ഛരണോ മുനിഃ || 6.30 ||

അപ്രമത്തോ ഗഭീരാത്മാ ധൃതിമാഞ്ജിതഷഡ്ഗുണഃ |
അമാനീ മാനദഃ കൽയോ മൈത്രഃ കാരുണികഃ കവിഃ || 6.31 ||

ആജ്ഞായൈവം ഗുണാൻ ദോഷാൻ മയാദ്വിദിഷ്ഠാനപി സ്വകാൻ |
ധർമാൻ സംത്യജ്യ യഃ സർവാൻ മാം ഭജേത സ സത്തമഃ || 6.32 ||

ജ്ഞാത്യാജ്ഞാത്യാഥ യേ വൈ മാം യാവാൻ യശ്ചാസ്തി യാദൃശഃ |
ഭജന്ത്യനന്യഭാവേന തേ മേ ഭക്തതമാ മതാഃ || 6.33 ||

മൽലിംഗമദ്ഭക്തജന ദർശനസ്മർശനാർചനം |
പരിചർയാ സ്തുതിഃ പ്രഹൃഗുണകർമാനുകീർത്തനം || 6.34 ||

മൽകമാശ്രവണേ ശ്രദ്ധാ മദനുധ്യാനമുദ്ധവ |
സർവലാഭോപഹരണം ദാസ്യേനാത്മനിവേദനം || 6.35 ||

മജ്ജൻമകർമകഥനം മമ പർവാനുമോദനം |
ഗീതതാണ്ഡവവാദിത്ര ഗോഷ്ടീദിർമദ്ഗൃഹോത്സവഃ || 6.36 ||

യാത്രാ ബലിവിധാനം ച സർവവാർഷികപർവസു |
വൈദികീ താന്ത്രികീ ദീക്ഷാ മദീയവ്രതധാരണം || 6.37 ||

മമാർചാസ്ഥാപനേ ശ്രദ്ധാ സ്വതഃ സംഹത്യ ചോദ്യമഃ |
ഉദ്യാനോപവനാക്രീഡ പുരമന്ദിരകർമ്മണി || 6.38 ||

സമ്മാർജ്ജനോപലേപാദ്യാം സേകമണ്ഡലവർത്തനൈഃ |
ഗൃഹശുശ്രൂഷണം മഹ്യം ദാസവദ് യദമായയാ || 6.39 ||

അമാനിത്യമദംഭിത്യം കൃതസ്യാപരികീർത്തനം |
അപി ദീപാവലോകം മേ നോപയുഞ്ജാനിവേദിതം || 6.40 ||

യദ് യദിഷ്ഠതമം ലോകേ യച്ചാതിപ്രിയമാത്മനഃ |
തത്തന്നിവേദയേൻമഹ്യം തദാനന്ത്യായ കൽപതേ || 6.41 ||

സൂർയോഗ്നിർബ്രാഹ്മണാ ഗാവോ വൈഷ്ണവഃ ഖം മരുജ്ജലം |
ഭൂരാത്മാ സർവഭൂതാനി ഭദ്ര പൂജാപദാനി മേ || 6.42 ||

സൂർയേ തു വിദ്യയാ ത്രയ്യാ ഹവിഷാഗ്നൗ യജ്ഞേത മാം |
ആതിഥ്യേന തു വിപ്രാഗ്രേഗ്യ ഗോഷ്യാംഗ യവസാദിനാ || 6.43 ||

വൈഷ്ണവേ ബന്ധുസത്കൃത്യാ ഹൃദി വേ ധ്യാനനിഷ്ഠയാ |
വായൗ മുഖ്യധിയാ തോയേ ദ്രവൈസ്തോയപുരസ്കൃതൈഃ || 6.44 ||

സ്ഥണ്ഡിലേ മന്ത്രഹൃദയൈർഭോഗൈരാത്മാനമാത്മനി |
ക്ഷേത്രജ്ഞം സർവഭൂതേഷു സമത്യേന യജ്ഞേത മാം || 6.45 ||

ധിഷ്ഠ്യേഷ്യേഷ്വിതി മദ്രൂപം ശംഖചക്രഗദാംബുജൈഃ |
യുക്തം ചതുർഭുജം ശാന്തം ധ്യായന്നർചേത് സമാഹിതഃ || 6.46 ||

ഇഷ്ടാപൂർത്തേന മാമേവം യോ യജ്ഞേത സമാഹിതഃ |
ലഭതേ മയി സദ്ഭക്തിം മത്സ്മൃതിഃ സാധുസേവയാ || 6.47 ||

പ്രായേണ ഭക്തിയോഗേന സത്സംഗേന വിനോദ്ധവ |
നോപായോ വിദ്യതേ സധ്യുങ് പ്രായണം ഹി സതാമഹം || 6.48 ||

അമൈതത് പരമം ഗുഹ്യം ശൃൺവതോ യദുനന്ദന |
സുഗോപ്യമപി വക്ഷ്യാമി ത്വം മേ ഭൃത്യഃ സുഹൃത് സഖാ || 6.49 ||

|| ഇതി ഉദ്ധവഗീതാസു ഷഷോധ്യായഃ സമാപ്തഃ ||